~~Għandna l-isem ta' **Pwales. Pwales** ma hux isem ir-raba', għax il-Pwales kienu n-nies li jgħammru dawk in-naħiet. Pwales hu l-plural ta' Pawlus, bħal: Żejtun, Żwieten; fellus, flieles. Pawlus wieħed u Pwales ħafna. Dawk li laqgħu d-Din ta' Pawlus issemmew Pwales, mhux **Christiani,** minn **Christus** bħal ma ssemmew f'Ruma. Laqgħu d-Din ta' Pawlus għalhekk Pwales issemmew.~~

~~Din hi mela fuq fuq l-istorja ta' kif ġie San Pawl f'Malta u ta' kif inżara' d-Din Nisrani f'dawn l-artijiet.~~

~~Lu.~~

L-EVANĠELJU TA' SAN PAWL

L-Appostlu Missierna San Pawl fl-Ittri tiegħu fis jinqeda bil-kelma ''Vanġelu''. Din hija kelma griega li tfisser ''aħbar tajba''. Kull aħbar tajba tissejjaħ ''Vanġelu'', imma għall-insara l-kelma ''Vanġelu'' ħadet tifsira oħra. Il-kelma ''Vanġelu'' f'ħalq l-insara ma tfissirx biss kull aħbar tajba, imma tfisser dik l-aħbar tajba fuq il-ħajja u l-ħidma ta' l-Iben ta' Alla magħmul bniedem għall-fidwa tal-bnedmin. Din hija t-tifsira tal-kelma ''Vanġelu'', meta aħna ngħidu l-Vanġelu ta' San Mattew jew ta' San Ġwann.

Il-kelma ''Vanġelu'' tfisser it-tagħlim ta' Ġesù u t-tagħlim fuq Ġesù, li miet u qam mill-mewt għall-fidwa tal-bnedmin, u li l-Appostli bdew ixandru fost il-Lhud u fost il-Ġentili. Dan huwa l-''Vanġelu'' li l-Appostlu Missierna S. Pawl (li x'aktarx kien l-ewwel wieħed fost l-Appostli u l-insara kollha li nqeda b'din il-kelma), mar ixandar, il-fidwa tal-bnedmin, imwettqa minn Sidna Ġesù Kristu, għal dawk li jemmnu fih u li jiksbu l-fidwa bis-saħħa tal-Passjoni ta' Ġesù.

Għalhekk lir-Rumani San Pawl kitbilhom: ''Għax jiena ma nistħix mill-Vanġelu. Għax il-Vanġelu huwa s-setgħa ta' Alla li tifdi lil kull min jemmen, l-ewwel lill-Lhudi, imbagħad lill-Grieg'' (Rom. I, 16). U lil dawk ta' Efesu: ''Wara li intom smajtu l-kelma tas-sewwa, il-Vanġelu tal-fidwa tagħkom, u emmintu f'Ġesù, ħadtu l-għelm ta' l-Ispirtu Mqaddes, imwiegħed lilkom'' (Eph. I, 13).

San Pawl isejjaħ dan il-Vanġelu l-''Vanġelu tiegħi'', **Evangelium meum** (Rom. II,16; XVI, 25; 2 Tim. II, 8), jew il-'Vanġelu tagħna'' **Evangelium nostrum** (I Thes. I, 5; 2 Thes. II, 13; 2 Cor. IV, 3). Huwa tħaddet fuq il-Vanġelu tiegħu bi kliem bħal dan: ''Issa, ħuti, jiena rrid ngħarrafkom dak il-Vanġelu li kont xandartilkom u li wkoll intom kontu lqajtu u li fih tinsabu. Bih intom ġejtu mifdijin, jekk intom tibqgħu sodi fih kif jiena kont xandartulkom: inkella t-twemmin tagħkom ikun fieragħ (1 Cor. XV, 1-2). San Pawl igħid ukoll kif tgħallem dan il-Vanġelu, mhux le minn bnedmin oħra, imma mingħand Sidna Ġesù Kristu nnifsu (Gal.I, 11; II, 21).

U x'kien dan il-Vanġelu ta' S. Pawl? Igħidulna huwa stess: ''Li l-Ġentili għandhom ikunu (bħal Lhud) werrieta u mseħbin fl-istess Ġisem u jkollhom sehem fil-wegħda ta' Ġesù fi Kristu Ġesù permezz tal-Vanġelu, li tiegħu jiena sirt ministru, minħabba l-għotja tal-grazzja ta' Alla, li lili ġiet mogħtija skond il-ħidma tal-qawwa Tiegħu. Lili, lanqas wieħed fost il-qaddisin kollha, ġiet mogħtija l-grazzja li nxandar qalb il-Ġentili l-għana qatt imfittex ta' Kris-

tu u li ndawwal lill-bnedmin kollha, biex ikunu jistgħu jaraw x'inhija x-xandira tal-ħwejjeġ misturin li kienu moħbija sa minn dejjem f'Alla li ħalaq kollox'' (Ephes. III, 6-9).

X'uħud li jgħixu barra mill-Knisja Kattolika ħasbu li San Pawl kellu Vanġelu għalih; Vanġelu li ma kienx jaqbel ma' dak ta' l-Appostli l-oħra u għalhekk lanqas ma' dak ta' Kristu. L-Appostli, u fosthom San Pietru, donnhom kienu jridu li l-Vanġelu jiġi mxandar fost il-Lhud biss u li l-Ġentili ma kellhomx sehem u ma kenux werrieta bħal-Lhud u daqs il-Lhud fil-fidwa mwettqa minn Sidna Ġesù Kristu; biex il-Ġentili kienu jistgħu jieħdu sehem fil-Vanġelu, kien jeħtieġ qabel xejn li jħaddnu l-Liġi ta' Mosè, imbagħad mil-Liġi jgħaddu għall-Vanġelu. Dan il-Vanġelu, biex insejħulu hekk ''partikularista'', ma sarx il-Vanġelu Universali jekk mhux bil-ħila ta' San Pawl!

Kristu għażel l-Appostli Tiegħu u żejjinhom b'kull setgħa u bagħathom ixandru l-Vanġelu lill-ħlejjaq kollha u mhux biss lil-Lhud: imma billi Huwa stess għex u ħadem fost il-Lhud, l-Appostli wkoll bdew il-ħidma tagħhom ġewwa Ġerusalem, fil-Ġudea u fil-Galilea, minn fejn il-ħidma tagħhom inxterdet fl-artijiet l-oħra, fis-Samarija u fil-Provinċji ta' l-Imperu Ruman, sa ġewwa Ruma. San Pawl ried ixandar il-Vanġelu fost il-Ġentili, għaliex għalhekk ġie msejjaħ minn Kristu, imqajjem mill-mewt, meta deher lil San Pawl fuq it-triq ta' Damasku. Iżda Pawlu wkoll dejjem jistqarr li l-ewwel il-Lhud, imbagħad il-Ġentili. Għalhekk il-Vanġelu ta' Pawlu huwa l-Vanġelu ta' Kristu, il-Vanġelu ta' l-Appostli l-oħra.

Tabilħaqq, dak li San Pawl isejjaħ il-**Vanġelu tiegħi** jew il-**Vanġelu tagħna,** sejjaħlu wkoll il-Vanġelu tal-**Mulej** (2 Thess. 1, 8), il-Vanġelu ta' **Kristu** (Rom. XV, 19; 2 Cor. 11, 12; IX, 13; X, 14; Gal. 1, 7; Phil. 1, 27; 1 Thess. III, 2), il-Vanġelu ta' l-**Iben t'Alla** (Rom. I, 9); u fl-aħħarnett il-Vanġelu **t'Alla** (Rom. I, 1; XV, 16; 2 Cor. XI, 7; 1 Thess. II, 2; 8, 9). San Pawl qatt ma semma l-Vanġelu tiegħu bħala Vanġelu divers minn dak ta' Sidna Ġesù Kristu u meta jgħid li jekk hu stess jew xi anġlu mis-sema jxandrilkom Vanġelu ieħor minn dak li jien xandartilkom ikun misħut (Gal. I, 8), b'dan il-kliem huwa ried ifisser li t-tagħlim tiegħu kien minnu, li l-Ġentili kienu jistgħu jħaddnu l-Vanġelu mingħajr ma qabel iħaddnu l-Liġi ta' Mosè. Min igħallem il-maqlub ikun qiegħed igħallem Vanġelu ieħor, Vanġelu ta' qerq, u għalhekk għandu jiġi misħut.

Kien għalhekk li San Pawl deher tabilħaqq l-Appostlu tal-Ġentili u ħadem sabiex il-Vanġelu ta' Kristu jiġi mxandar fost il-ġnus kollha.

P. Serafin M. Zarb, O.P.

QWIEL TA' SAN PAWL

Parastesate eavtous to Theo osei ek nekron zontas. "Uru ruħkom 'l Alla bħala ħajjin fost il-mejtin." (lir-Rumin, VI, 13). Jiġifieri: għixu f'did-dinja ħażina, qiskom f'maqbar, tbatu bl-intejjen tad-drawwiet ħżiena ta' l-oħrajn, imma żommu nfuskom indaf mit-tinġis tagħhom. San Pawl kiteb dal-kliem lill-Insara ta' Ruma, il-belt li dak iż-żmien kien tas-sew jixirqilha l-isem ta' fossa tal-mejtin għall-kotra ta' vizzji tan-nies tagħha.